

THE POPULAR LIBRARY

ՕՐԱԳԻՒԹ ԶՄԻՒԹՈՒՄԸ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԶՄԻՒՐՆԵՐԱ • 29 ՅՈՒՆՎԱՐ

վարութեան արտաքին գործոց պաշտօնէին վեր
ջին յայտարարութեանը համեմատ , տարակյա
չկայ , թէ յիշեալ երկու մեծ տէրութիւնները
իրենց նաւատորմիջները Աև Ծովք խսթելով ,
ամենեին ընդ հանուր պատերազմ մը գրգռելու
գիտաւորութիւն չունին , այլ ընդհակառակն
նպատակնին պատերազմին սահմանները ուղղմէլ
է , և թշնամական գործքերը կարելի եղածին չոփ
արգիլելով , բարեկամական կարգադրութեան մը
շաւիզը պատրաստելև գիւրացնել , որուն վայոք ,
ինչպէս յայտնի է ամենուն , մեծ ճգամբք և ուղ
ղամտութեամբ կաշխատին միշտ :

Ոտոյդ է որ իրաց կացութիւնը խիստ ծանր է.
և Որուաց կայսեր որոշումը՝ 'ի պատասխանի աշ-
ւածարկութեան չըրս մեծ տէրութեանց', կրնայ
և առաւել ծանրացնել զայն՝ կամ ընդհա-
նուր պատերազմին երկիւղը փարատել: Այս ո-
րոշումը տակաւին պաշտօնական կերպիւ ծանու-
ցեալ չէ. թէև շատերը կըհաստատեն թէ Որու-
աց կառավարութիւնը պիտի ընդունի նոյն ա-
ռածարկութիւնը: Առայժմ հաստատապէս գիտ-
ցածնիս այս է, որ Որուսիան իբրև անմիջական
պատերազմի հրատարակութիւն (գաղիւս պէլի)
չիհամարիր անգղիական և գաղղիական տորմզաց
Ան Ծովը մտնելը բայց կը ցանկայ գրաւոր
ձիշտ բացատրութիւններ ընդունիլ այս նշանա-
կան ընթացքին վրայօք:

Թիէ պէտք զինուորական ահագին պատրաստութիւններ կըլլան միշտ Անդղիսյ և Գաղղիոյ մէջ ։ Թուրքաստանը ևս մեծ գործունէութեամբ կըշարունակէ իւր պատրաստութիւնները ։ Նման նապէս Ուռաստանը՝ ընդհանուր պատերազմի մը հարկաւոր եղած ամէն նախազգուշութիւնները մեծ եռանդեեամբ ՚ի գործ կըլլնէ ։ բայց և այնպէս խաղաղութեան և բարեկամական կարգագրութեան մը ակնկալութիւնը հաստատուն

կը միայ միշտ : Աւստրիոյ և Շրուսֆոյ, և անսնց
հետ բոլոր Գերմանիոյ չէզաք վիճակը՝ խիստ ա-
պահով միջոց մըն է երապական ընդհանուր շփո-
թութեան մը առաջքը առնելու . և ընդհան-
րապէս կը յուսացուի թէ յիշեալ տէրութեանց
խալաղամիրական անդադար ճկունքը ապարդիւն
պիտի ըլլան աշխարհիս խաղաղութեանը համար :

Այս մեր ըսածներուն հաստատութիւն մը
կրնայ ատալ Վ էննայի Լ յոյ ծանրակիցու օրսգրու-
թեան երկար մէկ յօդուածոյն վերջաբանը :

“ Կան մարդիկ որ կը կարծեն թէ պէտք է ան-
դործ հանդիսատես մնալ պատերազմին, եթէ

ծագելու ըլլայ . իսկ ուրիշները կը կարծեն թէ
հարկ է մասնակից ըլլալ անոր . այլ մեք կըս մը
թէ պէտք է արգելու զպատերազմը : Առաջին
խօսքը այս երտպահան մեծ խնդրոյն մէջ , Ուու-
միան պիտի զբուցէ . և թէ այս խօսքը խաղաղու-
թեան դէմ ուղղուած է . վերջնը պիտի քըլայ .
քանզի Վաստիոյ կիյնոյ վերջին խօսքը զբուց-
ը : Ա էննայի մէջ կարողութիւն ունին թարե-
կամաբար տուաչքը առնելու այնպիսի պատե-
ռազմի մը , որ այս օրուան օրս տեղական չկրնար
մնալ . որ եթէ անդամ մը ծագելու ըլլայ , սոսկալի
հրկի մը մէջ պիտի ձգէ աշխարհիս սղս բոլոր
հանդերձ ծանուցեալ և անծանօթ տէրու-
թիւններով : Պատերազմին հանդիսատես մնալը .
զանիկա գրգռել ըսելէ . պատերազմողներուն
մէջ տեղը յարձակիլ . զանիկա հեղձուցանելէ .
Վաստիան հարկաւորութիւն չունի ուրիշ նոր
օպղաքականութենէ , թող հետեի միայն աւան-
դութեանցը իւր վաղեմի քաղաքականութեան ,
որ յաճախակի Ուուսիոյին հետ քալեց , և ոչ է ր-
ուէք անոր ետևէն : Վաստիան խիստ բարուպ կը
փատարէ իւր արևելեան գրացիին ունեցած բա-
ռեկամութեան պարտքը , գոցելով անոր այնպի-
սի ճանապարհ մը , որ վտանգաւոր է յոյժ նոյն
նուկ բարեկամութեանը համար : Քիչուժ , բա-
ռեկամութիւն և որոշակի պէտք չէ երտպահան խա-
ղաղութիւնը հատատուն պահելու համար . սա-
ւայն ուժք , քաջութիւնը և մասա առան մը ու

民初之亂，即謂之民亂。

ւած Եկեղեցւոյն :

Վերսիշեալթուոյն երրորդ էջին մէջ
“ անկերձ բաժանման մատուռը ,
յատկացընելու որու ըլլալը , ինչպէս որ վ
փուշ պատկի մատրան համար՝ Ծունացն
լով . ուստի աւելի իրաւամբ պէտք է ե
ալ մեր ազգին ըլլալը յատկացընել ,
տեղեկութիւն ուխտաւորաց և թէ՛ ի
րութիւն բոլոր ազգիս , և յանմուա
տակութիւն ապագայ ժամանակին :

Հարրոդ էջն մէջ լատինաց եկեղեցւոյն վը
բայ խօսելով՝ աջկողմէ կ'ըսէ, (փոխանակ ըսե-
լով՝ ձախ կողմէ հարաւային դրան կից,) սիւն
մը կայ, որու կապելով զ՞իթստոս ծեծեցին Պի-
տոսոսին պալատին մէջ։ Այս սիւնիս համար որ
մէկ մաս մըն է միայն ։ տարածայն կարծիքներ
ին հին պատմագրաց մէջ։ Աւրիշ սիւն մըն ալ
իրը երկուք ու կէս կանգուն բարձրութեամբ,
իսյ նայն տուրը Յարութեան գաւիթը մեր տուրը
Յովհաննու եկեղեցւոյն ածակողմէան սեղանին
մէջ, որու համար կ'ըսեն թէ Կայիշափայ քահա-
սային տունը Քրիստոսի կապուած սիւնն է ։ Նոյ-
ը կըվկայէ Ու արիանու լատին պատմագիրը ։ բայց
մէ այս և թէ այն, թէպէտև յատկացեալ ըլլայ-
լուր ըլլալը Պիղատոսի պալատինն է թէ Կայիշա-
խայի տանը, սակայն և այնպէս նուրիական և
դրազան սիւներու մասեր ըլլալնուն երկբայու-
թիւն չկայ բնաւ, և ու իսուաւորաց ջերմեռան-
ուութեանը և համբուրման արժանաւոր են միշտ
պատուեալ ՚ի քրիստոնէից։ Աւունմական և
սզգառէր ճանապարհորդը սուրբ Յովհաննու ա-
ետարաննի մատրան մէջ եղածը գանց ընելով,
ամ գուցէ ծանօթ ըլլալով չէր յիշատակած՝ չչ
իւնը և ո՛չ մատուռը, որ յատուկ ուխտատեղի-
մերազգի ու խտաւորաց։
Նշն էջն մէջ եկեղեցին զուրս, կ'ըսէ, ար-
կիոդիմոսի գերեզմանն է, ու ներսի գին եղած
առառուն ալ Հապէ չներռուն։ Այս սեղս այ-

նչպէս քանի մը անգամալ վերը խօսեցանք , Ակ-
ուդիմութ անշուշտ Յովսեֆայ տեղէիմանց , ո-
ւ անունը բնաւ չիշեր , փոխանակ զի ամէն
ոզգ Յովսեֆայ գերբզմանը կրկուն նշյն տեղը
և կ Նիկոդիմոսի գերեզմանը , ինչպէս Ճառընտ-
աց աւանդութիւնն է . իւր ագարակին մէջ
թաղուցցաւ սուրբ Խաչփոննասի գերեզմանին
էջ , Երուսաղէմէն քառն մզոն հեռու կափար-
ժամազայ ըստուած գիւղ . Վերացինք Յովսէ փ-
արեմաթացի կրկուն նոյն մատուռը , և Հայոց
ասցուածք է , միայն Յովսիք կրպատարագեն
որբեմ . իսկ Հապէնիրը բնաւ մասն չունին
Խառութեն , ինչպէս սիսալմամբ կըդնէ : Եւ յիշ-
ալ մատուռը եկն զեցիէն գուրու չսեպուի իր այլ
այն սուրբ Յարութեան գերեզմանին բոլորութեը
զած խցերուն կարգը՝ արևմտեան կամարին
ուսկն է , պուր վրայ ալ ժամարարութեան գնա-
սոց մեր մասունքաւառ հանու առաջն է .

Սուրբ Գերեզմանին կռնակել եղած պատի մասունք՝ ինչպէս վերն աւ ըստինք, խփուց է և չապէց, որ սխալմամբ կը գրէ դէ էջին մէջ. այս մատուռը նախ այցոց էր, ու ետքը Եզիկ սոսի մէջ խփուցմէ եկեղեցի մը առնելով՝ փարէն տուած են իրենց այս մատուռը։ Խոկուրը Գերեզմանին գիմացը ու թէ վեց՝ այլ տասուերիկու աշտանակ կայ թէ մարմարէ և թէ, ղղնձէ մարդոչափ մեծութեամբ. որոց ըրած այցն է, չորսը լատինաց ու ըրուց Յունաց. դրան վրայ աւ երեք սրբներ կայ Յարութեան. առաջնորդ անմիջապէս դրանը վրանը Հայոց է, Սուրբ լուսուորք ըսուած. միջնը Յունաց, ու վրայինը լատինաց։

Այս սուրբ գերեզմանի քարը կիսէն ճեղքած լալով՝ յիշատակ յարութեան է կըսէ նայ քահն ճաթիլք . իբրու թէ Վրիստոսի յարութեան ամանակ եղած ըլլայ , որ բնաւ Վետարանիչք յսսիփսի դիպուած չն յիշատակեր . այլ միայն արթայ , և նատաւ լողովայ էր մէմն եռուն . և առ

ւական են այս գործոյն : Այսօր ժամանակը հայ սառ , յորում բաղաքական անձանց պատմական բնաւորութիւնները փորձաքարի մը վրայ դրուած են , որ անոնց արքէքը պիտի ցու ցընէ ”:

Ահաւասիկ Աեծին Բրիտանիոյ գեւսպան լորտ
Ուէտըլիֆին և Դաղղիոյ գեւսպան մօռիւ Պարակէ
տ' իշիէ զօրապետին ծանուցագիրը , զոր ըստ ժա-
մանակին յուղարկեցին Աէպաստոպօլիս կու սակա-
լին , իմացընելու համար անոր՝ անգղիական և
գաղղիական միաբանեալ տորմաց Աւ. Օռով մըտ-
նելը : Եւրոպայի լլագիրները գրեթէ ամէնքն
ալկըհրատարակեն այս ծանուցագիրը :

"Առ կուսական Աէպաստոպօլի

“ Համեմատ հրամանաց զորս ընկալայ իմ կառ
ռավարութենէս , Ենդղիոյ (Վաղղիոյ) նաւատոր-
միղը՝ միաբանութեամբ Դաղղիոյ (Ենդղիոյ) նա-
ւատորմիլն Ու Օսպը մոնելու վրայ է : Եւս
ընթացքին նպատակը ուրիշ բան չէ , բայց մի-
այն պաշտպանելումանեան երկիրը ընդդէմ յար-
ձակման կամ թշնամական գործոց : Ուստի Զեր-
վսեմութեանը տեղեկութիւն կուտամայս որոշ-
մանը վրայօք , որպէս զի արդիիլէք ամէն տեսսակ
ընդհարումն , որ պատճառ պիտի տայ մեր կառա-
վարութեանց մէջ եղած բարեկամական յարաբե-
րութիւնները շփաթելու . զորս կը ցանկամ պահ-
պանել . և տարակոյն չկայ թէ Զեր վսեմութիւ-
նը ևս կը բաղձայ հաստատուն պահել նոյն բա-
րեկամական յարաբերութիւնները :

“ Ուստի երջանիկ պիտի համարիմ զիս եթէ ի մանամ, թէ Չեր վսեմութիւնը այսպիսի բարեց յօժարութենէ մը շարժեալ, ոգտակար դատեց հարկաւոր տեղեկութիւններ տալ Որուսաց նաւերուն հրամանաւոր ծովապետին՝ առաջըստ առնելու համար ամեն գէպքերուն, որոնք կը նաև խաղաղութիւնը խռովիւլ :

“Արեւիքոր այս Ուշացլֆ :
“Պարովիե ո՞ւլովե ” :

Յուանիքքորդի կազմի ու հաստ լուսակը և Ա էննայի իւր թղթակցին յունվարի 6-18ին գրած յետագայ յօդուածը կը հրատարակէ .
“Ա յաօր (Ա էննայի) քանի մը ընկերական ժողովներու մէջ, որոնք ստոյդ տեղեկութիւններ կունենան, կը սէին թէ արտաքին գործոց պաշտօնատանն մէջ կէսօրէն առաջ խորհուրդ մը կար, որուն մասնակից էին Դաղղիս, Ծնդղիս և Ծրուսիս գեսպանները, կը յարէին թէ այս խորհրդացն մէջ խօսակցութիւն եղաւ. Ուստաց կառավար

վլլմը կամ կափարիչը , ինչպէս կը հաստատեն մեր
բայինք , Փրկչափանքի սեղանոյն վրայ է՝ ծածկած
վրան : Իսկ առերբ գերեզմանի հիմակուան վրայի
քարը ետքեն դրած են . և կ'երեւոյ թէ վրան զետե-
տեղելու ժամանակ ձաթած է , ինչպէս շատ անգա-
գամ կը պատահի : Ըայց թիւ 71 , ո՛ էջին մէջ ջա-
նոյն քարին միւս կտորը Նրեշտակապետի եկեղեց-
զեցւոյն (դու . իմա Փրկչափանքի եկեղեցւոյն) խո-
րանին վրայ է ըստ լով , կ'իմանայ որ առաջին կէտե-
ալ բուն գերեզմանին վրայ է . բայց մեք ըստին
որ հիմակուան քարը թէեն ձաթած ըլլայ՝ ետքե՛տ
գրուած է , ու մազմարէ ըլլալը նոյնը կը վկայէ
որովհի տեւ տնօրինական տեղուանիքը յառաջին
գարէ մնացած քարերուն և սիւներուն մէջ ամե-
նի ին ապիտակ մարմար չկոյ : Աւու մնական ճա-
նապարհորդը սառնք զբուցելին ետքը հետեւալ
երկու տողին մէջ ինքն ալկը խսոսուալնի ըստ լով
թէ բուն քարին տեղը հիմա մարմար մը կայ ճա-
թած , կ'երեւոյ թէ ետքեն ինքն ալիմացեր է առ
ջի բած խօսքերուն անհաստատ ու սխալ ըլլայ

71 Թուոյն դէ էջին մէջ պարտուի զին գրան առ
ջն էն մինչեւ այն աւելակին շնորածքն մօտ
ուրսեղ Քրիստոս լացաւ Երուսալէմայ վրայ, Յօ^ն
վայրկեանի չափ հեռի է կ'ըսէ ։ կարելի է հոս
վայրէն քայլի տեղ կ'իմանայ, որովհետեւ քսան
քայլաշափէն շատ աւելի չէ ։ Ի՞ոյց աս տեղ
ուրիշ սինալ մը ունինք ընդդէմ պատմութեան
առւրբ ։ Վե տարանի ։ Քրիստոս նոյն տեղը հաս
նելուն՝ Երուսաղէմայ վրայ լացաւ ըսելով՝ իր բ
վկայութիւն մէջ կըքերէ Մատթէ ։ աւետարանի
իդ գլխոյն 37 համարը ։ Վայ բացագանցութիւնը
և կանխասացութիւնը Քրիստոս Երուսաղէմայ
տաճարին մէջ բրաւ ։ որովհետեւ նոյն խօսքերը
մէջ բերելով Վե ետարանիքը հետեւեալ զիսովի
անմիջապէս կը հետուի ցընէ ։ “Վե եիբալ սրտագր
Յիսուս ՚ի տաճարէն գնայր” ։ Ուսիէ յայտնի է
թէ նոյն խօսքերը տաճարին մէջ զրուցեց ։ ու
ետք ելաւ զուրս ։ նաև նոյն խօսքերուն մէջ

բութեան սպառախօնանին՝ վրայօք առ վերջին, առաջարկութիւնս միջնորդութեան : Այս պատասխաննը եկած է, կըտաէր, առ Վէյէնորֆ սեպուհին, (որ Իուլսաց գեսպանն է 'ի Վէննա :)

“ Ալհաստատեն թէ այս պատասխանին ոճը
խիստ շափաւոր է , և այնպիսի ասութիւններ
չկան՝ որ խաղաղութեան համար սկսուած բանա-
խօսութիւնները անյաջողութեան վտանգի մէջ
ձգեն : Ի վերաց այսր ամենայնի Նիկողայոս կայս-
րը կը յայտնէ եղեր հաստատուն կերպիւ մը , թէ
Բարձրագոյն Դրան և Որուսաց կառավարութե-
մէջ եղած վէճը՝ առանձին Թաւուքատանի և Որու-
սատանի վերաբերեալ կռիւ մը կը համարի .
ուստի վերասին իմաց տուեր է իւր գեապանին ,
թէ որևէիցէ ուղղակի միջնորդութիւն մը այս վէ-
ճին մէջ , ակամայ կերպիւ այնպիսի հետեւութիւ-
ներ պիտի յառաջ բերէ , զորս Որուսիոյ կառա-
վարութիւնը բազում խնամօք կը ցանկայ արգե-
լու , ուսուտ չը բուայի խառապութեան” :

“**‘**Իուլոնի նաւահանգիստը գիշեր և ցերեկ մեծ

գործունէութեամբ կաշխատին հետեւալպատշազիսկան նաւերը սպառազինելու . որ են , և Դրիբան , և Վիլլ-ալ-Ուրեյլ , և Անժել . և Տի-գեղ , և Ալ-ֆրեն , և Տի-բերե , և Ֆլեօնի- և լու . Օվենապի :

—Ա հնային յունիարի 5-17 ամսաթուով կը գրեն լ զնոտոնի Ուրինի Քրոնիկ օրագրոյն :

“Օտէ սայի վաճառականաց լուրերը կը անուցանեն , թէ հաւանականաբար ՍևՕրովոն Ուսացանաց նաւահանգիստները շուտով պիտի գոցուին նա ոիտ և Պաղոփոյ վաճառականին նաւու ա” .

— Դրապիրոնէն հաստծ պաշտօնական լուրերը
կը ծանուցանեն, թէ յունվարի Ախն կէ ոորը մէկ
ուկէս ժամ՝ անցած՝ դրեթէ երեք հազար Ուուս
և հազար Վրացի զօրք երկու թնդանօժովլ վեց
ըրստին յարձակել են Շէքվիթիլ բերդին վրայ:
Վասնց գալը տեսնուելուն պէս, չգնդապետ Խոման
յիլպէշը, որ նոյն բերդին պահապան զօրաց հը-
րամանատարն է, բաւական զօրք իւր հետը առ-
նելով՝ յառաջ գալեր է թշնամին վանելու հա-
մար: Խերդին թնդանօժաց կրակին օգնութեամ-
բը, օսմանեան զօրքը քաջութեամբ դէմ գնելով
Ուուսաց յարձակմանը, մէկ ժամու չափ մեծ չեր-
մեռանեղութեամբ պատերազմեր են և փախու-
ցեր են Ուուսաց զօրքը: որոցմէ բազմաթիւ
զինուոր վիրաւորուեր և մեռեր են: (Օսմանեան
զօրաց վիաամը չափ քիչէ եղեր:

— “Ա անէն հասած նամակները կը ծանուցանեն,
կը սէ յառաւալ ու Քոնկիանինինի լուսագիրը . թէ
Պարսից Շահին պատերազմի պաշտօնեայ Եմիր
Նիզամ-Նզիզ-Խանը՝ ընկերութեամբ իւր զինուու
րական սպայից և ութ հազար հետեւակ, ձիւաւոր
ու թնդանօթաձիգ զօրքով հասեր է ՚ի Դաւրէժ
՚ի 18 անցեալ գեկտեմբերի : Ուսկից տէրու
թեան սահմանագլուխները քանի մը տեղուանք
պիտի երթայ եղեր աւազակները հալածելու հա
մար, որոնք լուրպետականի նահանգին մէջ զա
նառան երեսնառառնչութիւններ կ'ընկնեն :

սաղաս եղեռուսագործութիւններ կը նեն .
“Թուրքաստանի և Պարսից տէրութեան մէջ
եղած յորագերութիւնները նոյն նահանգին , օր
ըստ օրէ ևս առաւել համաձայնութեան մէջ
կը յառաջանան եղեր :

“ Ո՞սիւ Գանհեքոֆը՝ ընկերութեամբ Պիսէ Փ
Որուս զօրապետին , ծպտեալ հասեր է ՚ի ՚աւը-
րէժ , և զինի անօգուտ սպառնալեաց . զող ը-
րեր է նոյն քաղաքին կուսակալ իշխանին , կը

պատրաստուի եղեր Տփխիս վերագառնալու ։
Այս բանը յայտնի կը ցուցընէ որ Ուուսիոյ Աիշ-
եալ արտաքոյ կարգի գևագանը կատարելապէս

իմացեր է . թէ անկարելի է լուր կյաներ քաղաքականութիւնը յարուցանել ՚ի նուաստ վիճակ

— Նայն լրագրույն վետրվածի 4 թերթին մէջ
առաջնահանձնական է առաջնահանձնական է

ըստ նոր տումարի , կըկարդամք :

“Յունվարի 11 ամսաթուով Պաղտառէն եըր
ուած նամակ մը կը ճանուարնէ , թէ նոմ բա

ητωσιν απομακρύνειν την ουσίαν της στην περιοχή της Αιγαίου θάλασσας, η οποία επιβεβαιώνεται από την αρχαία λέξη *περιθέμα*, που σημαίνει την περιοχή που περιβαλλόταν από την θάλασσα.

գըն իշանասկրութիւնը զօր կը յայտնէ գել ՚ի
Նդկաստան քաղկերու ։

— 1. սնտոնի Տէլ Եթու լրագրոյն մէ ջ կը կարգումք։
“Օ՛օվապետութեան լորտերուն հրամաւուր
բազմաթիւ ծանսցագիրեր կացուցին մայրաքո-
ղաքիս պատերուն վրայ հրաւիրելու համար ամս-
քի մարդիկը որ տէրութեան ծովային ծառայու-
թեան մէջ մտնեն։ Այս մարդիկը պէտք է թ 19.
էն մինչև 24 տարեկան ըլլան ու անդղիսան 5
ունաչափ և 7 մատնաչափ հասակ ունենան Այլ
և հարկ է որ գործունեայ ըլլան , ու մէղաղէկ
կազմուած , բաշառ ողջ և յարձար ծովայի պաշ-
տօնի . . . . . Հետեւեալ նուերը մուեն ի-
րենց ամէն տեսակ պատրաստութիւննելը լմին-

բնաւ լայտ ըլսէր Քրիստոսի համար , այլ լու
բացագանձութիւն մըն է : Իսկ Ծաթոպղբան
ուսկէ ինքն ալ առած է , այսքան միայն կ'ըսէ
այս յիտե զո՞ Քրիստոս մեղապարտ քաղքին վայ
հայեցաւ լալով Ախօնի մօտալուտ աւերմանդ
վրայ՝ Երգ՝ Դուկառ աւետարանին ժթ գըլ
խոյն մեջ կրտեսնենք որ Քրիստոս Նշրիբովն ետ
դառնալուն հասաւ Զիթենեաց լերան զառի
փայրը , ու Նշրուտովզմայ մօտենալուն տեսաւ
բաղաբը , “Եւշ ՚ի վերայ նորա և ասէ . եթէ դի-
տէիր գու գոնէ յառուրս յայսմիկ զիտաղալու-
թիւնն քո . . . : Ո ի եկեղեն տուուրը ՚ի վերայ
քո , և պատեսցեն զքեւ թշնամիք քո պատունէ շ
և պաշարեցին զքեզ , և նեղեցին զքեկլ յա-
մենայն կողմանց և յատակեցին զքեզ և զոր-
գիս քո ՚ի քեզ , և ոչ թողլուցուն քար ՚ի քարի՛
և այլն : Եւ ասիկ Քրիստոսի ստուգապէս լացը և
կանիսասացութիւնը , որն որ անվիճէպ կտապեցաւ
յետոյ Տիտոսի ժամանակ , ինչպէս կըպատմէ այ-
կանատես ըլլալով Յովանի քատմագիր , տես

Է գ պր ” գլ . ժ ՛ , ժ լ , և այլն :
Ուսումնական ճանապարհորդին նոյն համբարձման լեռան ստորոտը և զած նշանաւոր տեղեաց համար տուած միջնաբրուն չափութեած իմանալու համար այսքան կը սեմ , որ Վէթսեմանիի ձորէն ինչուան լեռան գագաթը հազիւթէ բառարդ ժամ կը տեսէ , և նշանակած տեղեաց իրարմէ հեռաւ որութիւնը յի խուն , վաթսուն քայլ է կոմք քիչ մը աւելի ու պակաս . այսպէս կը ցուց ցընէ նաև Հաթոպարիան , և ամենն ին 20 վայր կեան միջոց ունեցող տեղը չկայ հան : Նշանվէ Պազարսի գերեզմանը որ մէկ կուկէս ժամէ հեռու կը դնէ Համբարձման լեռնէն , կէս ժամու չափ հազիւ կայ , ու բառեղ բոլոր ու խոտաւորք ոսքով կ'երթան ու խոտ ընելու :

Չորրորդ էջին մէջ լեռան գագաթի աջ կողմէ

եղած քարայրի մը վրայ խոռնելով . . . արիամ
մադդագենացին մն տարի հոն Ճգնեց կ' բուէ

Նյա անտեղի սխալը լու իմանալու համար կարդացողները կըհրաւելիք նոյն Արքունու վարուց պատմութիւնը աչքէ անցընելու որութեւ անձին և թէ պատմութեանը վրաք թէ պէտե այլեալ կարծիքներ կան । ատինաշայոց և Յունաց վկայաբանութեանց մէջ ըստ կայն ամէնքն աւ կըհամաձայնին անոր Ճնութեալ վարուապէմայ երկրէն գուրս ըլլու հառատատերու : Հայոց և Յունաց վկայաբաք Կ'րսենն թէ Յովհաննու տւետարանի հետքին ասոքարողութեան երթարով, հոն Ճգնաւթին ըրաւու ու վախճանեցաւ . իսկ ատինք միջնի գարեն ետքը եղած պատմութեան մը հետեւ ել ։ Երազ պիոյ Վասիլիս գաւառը գնաց ու հանցի մը մէջ Ճնենք կ'ըսեն : Խակայն սա յայտնի երեալ որ Վարփամ մագդաղենացին Շիթենեց լերունը այրին մէջ բնաւ Ճգնութիւն չէ ըստ ։ Վիայն Պեղեգիս անտիբացի տպաշարը պըս հիմն համար կըհրադանք, որ ու խափ գոյլ սըս բազան տեղիքը, վերփամեալ այրին մէ կըթուի թէ Ճննեց մէջաւ եւստ Շիթեգի

թէ զգնեց մեծաւ խոսութեամբ :
Սուրբ Համբարձման առ երսկ եկեղեցին ասպարէցին մէջ տարին երկու անդամ՝ ստարագէլընեն Հայք, Յայնք և Խփափիք : ուշագոյն կայ. իսկ լատինք տարին անգամ մը մին գմբէթին մէջ ջկընեն պատարագը : Յառաջդոյն երբ որ եկեղեցին բոլոր Հայոց ձեռքն էր (ինչպէս կըհատուատեն սուրբը (Ծոռոյն դիւնառոն մէջ եղած հրօվարտակները)), ուրատեղ վար ալունէին ըստ աւանդութեան գրոցն վահորց, պատարագը ըուն գմբէթին մէջ կը մատուցէին : Իսկ ութիւնուան կայ ըստածը, միայն երեքդաշ պատարագ ընելու տեղը որոշուելու հար մէկմէկ հասարակ քար դրուած են, որուն այ կը շնուի պէտք եղած ժամանակ շարժակ սեղանը :

տեսարանին վրայ արդարապէս զարթալով. Դառ-
թի աւ երակ տաճարը գիմացդ կերեկ կ'ըսէ. Ե-

ցընելու թէ՛ ՚ի մասին նաւաստեաց և թէ՛ զի-
նուրակոն ուրիշ պաշարաց , այսինքն Տէ՛մէնտ ,
Պառավըն , Շինո , Բինուի-Ռոյշ , Ֆուլք , Տիւ-ուլ
-Ու-էլընիլըն , Աւո-յոն ու Այր , Ուերկո , Աբրլուն “

Հւրոպայի հետ յաճառականութիւնը գլխաւոր միջներէն մէկն է , օրով ազգ մը կրնայ մեծապէս յառաջադիմել քաղաքակրթութիւնը թեան և հարստութեան մէջ : Ըստ անդամ զբուցեցինք թէ մեր Հայոց ազգը կըսպարտաւորի ծանր ու շադրութիւն մասու ցանել այս բանին , քանի որ տուկուին բն բարեպատեհ առվթիւններ և քիչ կամ շատ միջներ ձեռքը ունի : Քանիզ մեր տիար նախատեսութեամբ ըլլութեամբ , թէ մեր սիրելի համագետաց յառաջադիմութեանը կամ լաւ ես է ըսել իրենց ապրուտոը Ճարելու համար ու բիշճոր մը չունին , բայց միայն Հւրոպայի Ճարտարութեանը և վաճառ տկանութեանը հետեւիլ ամենայն ճգամբք : Այսոց է որ մերայիններէն շատերը այս անհրաժեշտ հարկաւորութիւնը ճանաչեր են , ու կաշխատին առեւտրական ընկերութիւններ հաստատելու Հւրոպայի շահատանքաց մէջ և մանաւանդ ՚ի Վանձէսթէու և ՚ի Վանստոն , որ տիեզերաց մայրագաղաքը և աշխարհիս վաճառ ականութեան կեդրոնն է : Սակայն ցաւալի սրտիւ կըտեսնեմք , որ այն չերմեռանդութիւնը և այն բարենախանձ ջանքը ՚ի գործ չդրուիր , որ հարկաւոր էր այսպիսի ազգօգուտ և շահատէտ գործոյ մը համար : Կըտեսնեմք կըտեմք , որ երևելի և ադնուական երիտասարդներ անգործ և պարագ կընտին . կամ անշուն գործքերով զբաղեալ են , երբոր կրնան՝ եթէ իրենց ծնողքը ու վելու ըստն , առեւտրական ընկերութիւններ հաստատել Հւրոպայի մէջ , ու ըստք խոհեմ և փորձառու անձանց կառավարութեան ներքեւ , տարակոյս միայ թէ մեծ արդիւնք . կրնան յառաջ բերել , և միանդամայն բազմաթիւ հայազգի պատանիններ գործ և ապրուստ կըդտնեն նայն վաճառատանց ծառայելով : Հւամանակաւ կարելի է որ անոնք ևս հարստանան եթէ յաջողութիւն մը պատահելու ըլլոյ , ինչպէս կենդանի օրինակները ամէն օր կը տեսնեմք Յունաց սպրին մէջ : Ես յս կերպիւ հայկազուն երիտասարդաց առջեւ Հւրոպայի հետ վաճառականութեան ընդարձակ ասպարէ զը կը բացուի : որուն մէջ առայժմ իւրաքանչւրոք իւր կարեացը համեմատ գործ մը , պաշտօն մը գտնելով և իւր ապրուտոը Ճարելով , հետզհետէ հարստանալու միիթարական ակնկալութիւնը ևս

թէ Դաւթի տաճար ըսելով իւր որդւոյն Աղողումնի շնիւլ տուած տաճարը կ'իմանոյ նէ , (որովհետեւ ինքը տաճար չընեց) աւերակ չէ . վասըն զի հին տաճարին և ոչմէկ նշանը թողթէ աւերակը կը մնայ հիմուկ . այլ իւր տեղը Հարեմի-Շէրիֆը շնուած է Խօմէր Համապէն . և ընտիր մկիթ մնն է գեղեցիկ տեսարժանույթ . Կան Արուսաղէմայ տակը Արքայի անուամբ գիւղ ըրկայ այլ Աթլավամ ըսուած գիւղն է Զիթեւեաց իւրան ստորատը ու Արուսաղէմայ գիմացը . իսկ Արքովը Համբարձման լեռնը որեւէ լեան դին վեց ժամ հեռու է :

Հայլապատճեն հայտին դրայօք ըլլած պատճեն
բանական խորհրդածութիւնները Ը ամժոպրիանի
գլըքէն համառօտած է , բաց ՚ի Աբեսովամայ
գերեզմանէն՝ զօր ինըը աւելցուցած է . և սիստ
է այս , վասն զի անոր գերեզմանը չէ , այլ ար-
ձանն է իւր անուանը կառուցեալ . և այս յայտ-
նի է ը թժագ . ժըլ , զլ . 18 համարէն , ուր կ'ը-
սէ . “ Ի՞այց Աբեսովամ մինչդեռ կենդանի էր
կանգնեաց իւր արձան , և կանգնեաց ՚ի Յաթին
զարձանն ՚ի հովիսոս թագաւորաց . քանզի ածաց
թէ չըք իւր որդի որ յիշեացէ վանուն նորա . և
կոչեաց զարձանն յիւր անուն . . . ձեռն Աբեսո-
վամայ մինչեւ ցայսօր ո : Իսկ Աբեսովամայ մարմի-
նը մնաց Յաթին անտառին խոր մէկ անդուն-
դին մէջ , ուրտեղ լնեաց Յովաբ , ելլը իւր հօ-
րը Դաւթին դէմ պատերազմեցաւ Յորդանանսա-
ան դիու կողմը Վաղարդու երկրին մէջ : Թէ պէտ
Ը ամժոպրիան ալ ուրիշ տեղ մը Աբեսովամայ
գերեզման կանուանէ արձանը , բայց կ'երեւ այ-
թէ անգ խոռութեամբ սիստած է :

Արք սողոմաց գերբ զմանէն մինչև հարայշ բանձ
տեղը, որ Անլավամայ աղքիս լն է, մէկ ժամու
ճամփայ կըդնէ : Հասծ տեղը մեթ յատուկ չա-
փելով եօթը հարի՝ ը յիտուն քայլացափ գտանի
միջնը և ուժ վայրկենին տեղութիւն . մէկ ժա-
մուն և ութ վայրկենին մէջ բաւական զանազա

ନୁହ ପାରେନ୍ତିଲ୍ ଫାଇର ଅଟାର କାମାକ୍ଷାଳୀ, ଏଥିରେ
ପାରେନ୍ତିଲ୍ ଫାଇର ଅଟାର କାମାକ୍ଷାଳୀ, ଏଥିରେ

անիփորձ ու անդորք կըպահէմք զանոնիք տես-
ու մէջ, անշու շո խիստ գդբաղդ ապագայ մը
ոպատրատուեմք թէ անոնց և թէ բոլը ազդին
վ. յո մեր խորհրդ ածութեանցը առախթ տուաւ-
Յովակիմեան յարդոյ Յովիաննէս աղջոյին ծա-
ռ ցագիբը . զար յանձնեց մեղ ամսոյս 15ին .
զմիրէն անցնելու ժամանակը : Կաստանդնու-
լուսեցի այս յարդոյ անձը Ո' անչէ օթէու գնաց
ւր վաճառտառուն մը պիտի հաստատէ Յովաննէս
Յովակիմեան և ընթրէ անուամբ . որտև գլխաւոր
ործը պիտի ըըսյ բարեկամաց յանձնարարական
բարամանները կատարել : Յովիաննէս աղջոյին
աշգմանեաց հմտութիւնները , առեւտրական տե-
սէկութիւնները և իւր բարոյական սկզբունքը
առաջանալինեն զմեղ, թէ անոր յանձնարարու-
թիւններ ընօղ հայկազունք գոհ պիտի ըլլան իւր
հաւատարիմ և բարեջան ծառայութեանէն :

երականը :
Պատմիւ կը համոզիմ ինձ ծանուցանել իմ առ
գայնոցս, թէ այս երբորդ անդամէ որ Եկղեց
կ'երթամ և անդ Վանչէ սթէ ու քաղաքը վաճառա-
տուն մը հաստատելու դիտաւորութիւն ունիմ,
մի միայն քիմիստն այսինքն յանձնարարական
գործքերով պարապելու համար, պաշտպանու-
թեան մեջահամար եսի և մանձանց :

“**Վ**այ զիս լիշտավագը, երկու անդամին եօմը տարի վաճառականութեամբ զրադաշտ ըլլալով և ըստ բաւականին առև տրական տեղեկութիւններ սասանալով, կրնաց ապահովացնել գործքերնին ինձի յանձնող յարգելիները, թէ կատարելապէս գոհ պիտի ըլլան: իմ հաւասարիմ և բարենախանձ ծառայութենէս :

“**Ճ**ամանակին բերմունքը յցս կուտան ինձի, թէ իմ սիրելի ազգայինքս այս լայնատարած և բազմաշահ վաճառականութեան արհեստին միու դնելով, և լուսաւորեալ հւրոսից քաղաքաց հետ հաղըդակցութիւն ունենալով՝ բավմատեսակ օգուտներ պիտի քաղին :

“||| լ որ կըհամբ եռւասոյք հատ առաջազնա
գողձքեր ընել . կրնայ հարկաւոր տեղեկութիւն-
ներ ստահալ մեր վաճառատան կարգադրու-
թեանցը վրայօք յետագայ պատուաւոր և երեկի
անձինքներէն , որ են , Ենդղացի մօսիւ անօրին
և յատկապէս մօսիւ Ե . Երիվելէճիօ , ողոնք ՚ի
կատանցնուազիս ՚ ալաթիա կը բնակին : Եաւ
մեծարգ յատկամանձեան եղարք , և աղո թա-
գէս կարապէտեան , որ ՚ի Վալիտէ խանն կոս-

սութիւն կայ դիտելու արժանիք : Իսկ այս լուրջաց
ազգեւրին ջրին համոր՝ որ կ'ըսէ թէ, “առաւօ-
տեան ժամը տասնին կրսկուի պակսիլ և երեկոյեան
ժամը տասուերիութիւն կ'աւելնոյ, անհիմն կար-
ծիք է : Խոյն գիւղի ֆելլաներուն հարցու ցած
եմք մեք, որ միշտ անկէ կրգործածեն չուրը, և
կ'ըսէն թէ ամեն սեին ժամանակ մը չենք կարսցեր
որոշել ջրին տեղատուութեանը և մակնթացու-
թեանը : Այս տեղէս ալ ինչուտն ջրբուի ըսած
տեղը, յիսուն կամ՝ աւելի ուժուուն քայլացափ
հեռաւորութիւն հազիւ թէ ունի : Դարձեալ
ասկէ ալ ինչուան Աբբատչորը կամ Աեւմիւ մար-
գարէին ջրհորը, ինչպէս կրգնէ գիտնական ուխ-
տաւորը, հազիւ թէ տասը կամ տասուերկու-
վայրկեան կըքչէ : Այսոր խորութիւնը, որ հինգ
հարիւր գրկացափ կըդնէ, 30 կտնիգունի չափ է,
ինչպէս չափեցին այս ամառս ջրկիր ֆելլաները
ջուր քաշելու ժամանակնին, որու ջուրը սպառե-
լով՝ մէջն ալ իջան ընծեցին, ուրուեղ կըլսուի
եղեր ջրի յորձամքի մը խուլ ձայնը, ու կըհաս-
տատեն թէ հորին յատակը երկանաքարի պէս
կըր քար մը կայեղեր, երկըթէ անուր մը մէ ջ
տեղը, խուփի նման : Խոկ բերնի մեծութիւնը
Խոմիլու պարտէ զներու մէ ջ տեսած անուտուոր
ջրհորներուն բերնին չափ է : Կըբեմն ձմեռը
սաստիկ անձրեներէն կը յորդի այս հորը բերնէն
ու իր վարիդին քանի մը բայլ հեռու եղած ծակէ
մը, բայց տասնըվեց ստնացափ ջուր վիշր ցատ-
քելը չեմք տեսած ու լսած : Վատինացիք այս
հորին Յօրոյ հոր կ'անուանեն : իսկ մերայինք՝
Աբբատչոր այսինքն՝ մեծհոր :
Վերօյիշեալթուոյն ը էջն մեջիւրիտ քետա-

ցւոյն կնկանը լրւացուած աւազանը քաղաքին
դուրսը եղած կը համարի , ուսիէ Դաւիթ տես-
նելով քավը բերել տուած էր . թէպէտ կան ո-
մանը որ այս աւազանին համար կ'ըսեն , բայց
հաւանական չէ . նախ՝ քաղաքէն դու ըստ ըլլալուն
համար , ինչպէս հիմա՝ նոյնպէս ալ Դաւիթի ժա-

անդնուապօրսոյ : Խակ Խղմիրի մէջդարձեալմօսիւ
անսընին վաճառատունէն և Պօյաճեան յարգոյ
տես փառն ապայէն տեղեկութիւններ կրնայ աստ-
ալ մէկը մեր վրայօք :

“ Կաստանդինուպօլիս , 12-24 յունիսը 1854 ”

“Յականել” Յականել” :

Պրուսացին յունկարի 21ին կըգրեն :

“|||” Եծարդոյ Պարտին ան վարդիս աղամ, որուն
հարդառիկը և ազգառիկը դդայցմաւնքը շատերուն
անօթէ է, Պարսից միհամբառ Հահին կողմանէ
հիւպատոս անուանեցաւ ՚ի Պրուսա, և ամայո
ին կրյամերական հրովարտակաւ մը ևս նոյն
պաշտօնը վարելու իշխանութիւն տրուեցաւ սնորչ
“Պարսից կառավարութենէն հիւպատոսական
միաձեւ զգեստը (իւնիֆորմն) ևս յուղարկուեր
է յիշեալ հայազգի հիւպատոսին, որ բազում
սիրով և փափառանօք մօտ օրերս կրսպասուի ՚ի
Պրուսա: Քանզի մեծապատիւ Վարդիս աղամ՝ 5—
6 տարի պատուաւոր և երեւելի պաշտօն մը վա-
րելով ՚ի քաղաքս և հոսարակութեան մեծագոյն
մասը չնորհապարտ ըրած է իւր բարեխնամ թիւ-
թացքովը: ուստի անոր աղինիւ յիշատակը գրե-
ուի մէջ անոնք մէջ անհինն օ կրմնալ միշտ ու

— Ազգիրի Ենթարկալ անուն լրադրոյն յետագայ
յօդուածը կը գրեն ՚ Կոստանդնուպոլիսը
յունուարի 23 ամսաթուով ըստ նոր տումարի
“Գրեթե տարի մը անցաւ, յորմէհետէ հռով
մէական Հայոց արքեպիսկոպոս գերապատիւ ։ ա-
ռանք Հռովմէն եկաւ, բայց տակաւին հաշտու-

թեան նշան մը տակենեին չուեսնուիր այս հասաւ
բակու թե ան ե բկապառակեալ տնդամոց մէջ ։ Այս
երկապառակութիւնը , իրաց ընթացքը նոյելը ։
կրնայ փոանգաւոր դարձուածքներ ունենալ և
ճշմարիտ հերձուած մը ըլլալ , եթէ արդէն հեր-
ձուած մը չէ : Դեռ անցեալները հակառակորդ-
կողմը ուրիշ աղերսագիր մը ևս մատոց արդա-
րութեան բարձրագոյն ատենին , և այս ընթաց-
քը ե զաւ գինի խորհրդակցութեան մը , որ քանի
մը պարկեշտ անձննը նոր բայց ընդունայն փոր-
ձեր ըրբն հաշտութեան կարգագրութիւն մը ը-
նելու ՚ի ձեռն փոխագարձ Թօյլսուութեանց :
Այս գործը , որ մեծ գայթակղութիւն և ծանր
վնաս կը պատճառէ (հուովմէ ական) կրօնին օգտի-
ցը , Նումի կառավարութեան իշխանութիւննե
կախեալէ . և շատերը կը զարմանան թէ ինչպէս
անտարբեր կեցած է : Տարակյա չկայ թէ երկու
կուսակցութիւնները պիտի փութեան Պապին վճռոյն
հնազոնդիլ , եթէ վժիու մը գալու ըլլաւ ո :

ուսակը գծուար կրնայ մարդ զանազաննելայր կամ
կին ըլլալը , կամ գոնէ՝ տեսլեամբ գեղեցիկ յօյժ
ըլլալը , ինչոցէս կ'ըսէ ոուրբ Դիբըը . երրորդ՝ այս
աւ ազանը ինչոցէս ըսինք քաղաքէն դուրս է , ու
ըս մէ ջկը լիցուեին առաջ երկու քովի բլուրնե-
րէն վազած ջրերը , վասն սրոյ ինքն ալ աշագին
մեծ աւ ազան է : Իսկ Ի՞երսաբէ իւր տանը մէ ջկը
լուացուէք : Երգ՝ Ի՞երսաբէի տունը ըստ աւան-
գութեան հնագիտուաց և ըստ հաւանականագոյն
կարծեաց՝ Դաւթի աշաբարակին քովի կ'իշնայ , այ-
սինքն Յոսպէու գռնէն ներս մոնելըւդ ձախի
կոզմը աւերակներուն մէջ , ու բտեղ շատ տարի
չ աւ ազանը կը կենար . և հիմա մէջը խճով լի-
ցուած է . ու երկուքին միջոցը մէկ կամ եր-
կու քարընկէց տեղ հազիւ կայ :

Վասիկ սիրելին՝ ընթերցող, ինչ որ կտրացնեմ
սիրով ու զգելքատ մեր կարողութեան՝ ուսումնա-
կան ձևնապարհորդին սուրբ Երուսաղեմայ վրա-
յօք տռւած տէ զեկութեանց մէ ջէ զած սիրալանք-
ները . որսնք, ինչզես բախնք՝ անզգութեանէ և
անհմտութեանէ առաջեկած են, վասն օրոյ և հա-
սարակութեան ներոգանքութեանը արժանաւոր
և կը յուսանք որ ինքն ալ ներօգամիս կը գես-
նուի մեր պարիկ շահամարձակութեանը, համ-
զւած ըլլարզ՝ որ բարեմութեամբ ՚ի ճշար-
տութեանէ անտի ստիպուեցանք ձեռնամուխ ըլ-
լալ, ապա թէ ոչ իւր աշխատութիւնը իր պե-
տուղ բարեպաշտութեան՝ գալիք է թէ մեզ ։
թէ բարը ազգասէր և բարեսէր անձանց : Ա ա-
զի աւելի յարդայ կը համարի և հասարակութեա-
օգտակար այն անձը, որ իւր գոյզն գիտութեան-
և ուսումնականութեան պատը ու ըրիշն ա-
կը հալլրդէ գրաւորական և մնայուն միջնորդ-
քան զբաջտամբանն և փիլիսոփայն՝ բայց ա-
պրդիւն . որու իմաստութիւնը ու հանձարը իւ-
անձնն հետ մէկտեղ մահուամբ կը մերջանայ-
Գրչ տէր եղաղ իմաստունք կը իրնմանին ձիթենի

